

Medlem for Sorø Amts 2den Valgkreds (Alberti) fremhævede, vilde komme tilstede med Hensyn til Overgangen til Selveiendom paa Lehn og Fideicommissgodser, som overgik til fri Eiendom, med fuld Berettigelse ere fremhævede, thi det er et ganske andet Forhold, som fra begge Sider gjør sig gjældende, hvor der bestaaer et gammelt traditionelt Bekjendtskab mellem Besidderne og Brugerne og deres Familier, end hvor en Kjøber, der ikke staaer i anden Berøring med Brugerne, end Speculationen fører med sig, kommer i Besiddelse af Bøndergods; jeg troer ganske vist, at man til alle Tider skal have faaet at vide, at Priserne under saadanne Omstændigheder ere ganske anderledes. Man vil maaskee sige: Vi see dog, at hvor der har været løse Godser, er Godset blevet solgt, men dengang vare Forholdene ikke som nu; dengang vare Priserne ikke saa opskruede, som de nu ere, dengang var det meget lettere for en lav Prits at blive Gier, kort sagt, dengang vare Creditforholdene ikke, som de ere nu. — Da jeg nu engang er inde paa disse Forhold, skal jeg dog ogsaa berøre et enkelt Punkt, som her er blevet omtalt, nemlig det Duffelige i at faae alle Fideicommisscapitaler ophævede og forvandlede til løse Penge. Jeg skal hertil bemærke, at et saadant Skridt vilde have en meget stor Virkning paa vore Creditforhold, og at det ganske vist ogsaa med Hensyn til al Eiendom vilde virke paa en saadan Maade, at jeg troer det allerede af den Grund vilde være meget misligt at komme ind paa en saadan Forandring, i det Mindste uden en meget nøiagtig Overveielse og mangfoldige Foranstaltninger for at forebygge dens altfor skadelige Virkning. Jeg har nu tilladt mig, som jeg haaber nogenlunde klart at fremstille, at de Grunde, der væsentlig have bidraget til, at denne Løsteparagraph er kommen ind i Grundloven, for et stort Omraade ikke mere ere til, men naar man ganske i Almindelighed spørger: Er der overhovedet nogen Grund til at ønske dette Forhold ophævet, ere disse Institutioner, disse Lehn, Fideicommiss og Stamhuse her i Landet i Almindelighed til Skade, eller ere de under vore Forhold uskadelige, ja maaskee endog ganske gavnlige og nyttige, lad os da for

det Første see, hvor mange der ere. Af Lehn er der 19 + 14, af Stamhuse og Fideicommiss 47, altsaa ialt 80. Dette Antal er i alt Fald ikke meget stort, og tage vi i Betragtning, hvorledes Forholdet stiller sig med Hensyn til Overgangen til Selveiendom, naar denne vedbliver at gaae, saaledes som jeg troer, man er berettiget til at vente, at den vil, da ville inden et ikke langt Tidrum alle Bøndergaarde være gaaede over til Selveiendom, navnlig paa de med fideicommissariff Baand behæftede Eiendomme; men hvad er der da tilbage? Der er Hovedgaardene og Skovene tilbage. Nu yttrede rigtignok det ærede Medlem, der havde Ordet før mig, at det var meget uheldigt, at disse Eiendomme bleve bestaaende som Fideicommiss, fordi de derved ofte komme i Hænderne paa Folk, som ikke have noget som helst Begreb om at behandle Jord eller at omgaaes slette Eiendomme, men jeg maa spørge det ærede Medlem, om han har nogen som helst Garanti for, at de mere vilde komme i Hænderne paa Folk, der have et saadant Begreb, naar de som Kjøbegods gaae fra Haand til Haand, fremfor naar de gaae over i Hænderne paa Folk, som ere opvorne paa Stedet under de derværende Forhold, i Hænderne paa den hele Række af Mænd, som i Alt, hvad der staaer dem nær, ere knyttede til Stedet, og som derfor have en ganske særlig Interesse og Forskærlighed for den paa-gjældende Eiendom? Jeg troer, at den Paastand, som saaledes er fremkommen, vel kan fremsættes, men at den heller ikke er Andet end en Paastand og mangler al Vægt. Naar man dernæst gaaer videre i Betragtningen af disse Eiendomme, forekommer det mig, at der kan være Noget, som taler for at beholde dem indtil en vis Grad, naar de ikke bestaae i et altfor stort Omfang. Det forekommer mig, at det under den Udvikling, hvori vi ere komne ind, i alt Fald maa indrømmes, at det ikke vil kunne skade at beholde et noget konservativt Element, naar det er af den Beskaffenhed, at det i sin hele Tilværelse hverken modarbejder de communale Interesser eller Statens større Interesser, men naar det tværtimod er nødvendigt for de Mænd, der ere